

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Závadskej a členiek senátu JUDr. Aleny Poláčkovej PhD. a JUDr. Marianny Reiffovej, v právnej veci navrhovateľa **Ing. J. J.**, bytom v L.,, proti odporkyni **Sociálnej poisťovni v Bratislave**, Ul. 29. augusta č. 8, o vdovecký dôchodok, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo 14. mája 2009, č. k. 25Sd /110/2007 – 55, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline zo 14. mája 2009, č. k. 25Sd /110/2007 – 55 **m e n í** tak, že rozhodnutie odporkyne zo 14. decembra 2006 č.. X. **z r u š u j e** a vec jej **vracia** na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania **nepriznáva**.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Žiline rozsudkom zo 14. mája 2009, č. k. 25Sd /110/2007 – 55 potvrdil rozhodnutie zo 14. decembra 2006 číslo X., ktorým odporkyňa zamietla žiadosť navrhovateľa o vdovecký dôchodok, s odôvodnením, že nespĺnil podmienky, uvedené v § 293n zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z. (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“). Na základe vykonaného dokazovania skonštatoval, že rozhodnutie odporkyne je vecne správne lebo navrhovateľ nespĺnil podmienku dosiahnutia dôchodkového veku ku dňu smrti jeho manželky resp. najneskôr do troch rokov od tohto dňa, ktorú § 293n zákona o sociálnom poistení vyžaduje po 1. auguste 2006. Vdovecký dôchodok je

dôchodkovou dávkou zo všeobecného systému dôchodkového poistenia, ktorú priznáva a vypláca Sociálna poisťovňa, je potrebné, aby boli splnené podmienky pre jeho priznanie v súlade so všeobecnými právnymi predpismi sociálneho poistenia. Aj dovŕšenie dôchodkového veku pre účely vdoveckého dôchodku je potrebné určiť podľa všeobecného systému dôchodkového poistenia, a to v prípade navrhovateľa podľa § 21 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“), podľa ktorého má občan nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek 60 rokov. Navrhovateľ dovŕšil dôchodkový vek 60 rokov až 30. augusta 2002 a jeho manželka zomrela 22. decembra 1997, podmienku dovŕšenia dôchodkového veku ku dňu smrti manželky ani najneskôr do uplynutia troch rokov od smrti manželky navrhovateľ nespĺnil. Skutočnosť, že navrhovateľ splnil podmienky nároku na výsluhový dôchodok, nemá vplyv na rozhodovanie o nároku na vdovecký dôchodok.

Podľa rozhodnutia Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia z 22. februára 1999 číslo X. bol navrhovateľovi podľa § 26 zákona č. 114/1998 Z. z. o sociálnom zabezpečení vojakov priznaný výsluhový dôchodok od 1. februára 1999. Podľa uvedeného ustanovenia patrí profesionálnemu vojakovi výsluhový dôchodok odo dňa prepustenia zo služobného pomeru, ak konal službu po dobu najmenej 20 rokov. Navrhovateľ bol prepustený zo služobného pomeru 31. januára 1999 a službu konal 37 ukončených rokov. Pre priznanie výsluhového dôchodku nie je pritom podstatné dovŕšenie určitého veku.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu v zákonnej lehote podal odvolanie navrhovateľ a žiadal, aby odvolací súd zrušil rozsudok krajského súdu, lebo krajský súd rovnako ako aj odporkyňa nesprávne vykladajú § 21 zákona o sociálnom zabezpečení. Poukázal na to, že ako profesionálny vojak, ktorý vykonával vojenskú službu 37 rokov, z toho 20 rokov v zamestnaní I. pracovnej kategórie a 17 rokov v zamestnaní II. pracovnej kategórie (podľa § 14 zákona o sociálnom zabezpečení) dosiahol dôchodkový vek 31. januára 1999 vo veku 57 rokov splnil podmienky, uvedené v § 293n zákona o sociálnom poistení, potrebné pre nárok na vdovecký dôchodok po svojej manželke.

Odporkyňa navrhla napadnutý rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 250s v spojení s § 10 ods. 2 OSP preskúmal napadnutý rozsudok a konanie, ktoré mu predchádzalo, odvolanie

prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250l ods. 2 v spojení s § 250ja ods. 3 OSP a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné.

Podľa § 293n ods. 1, 6 a 7 zákona o sociálnom poistení vdovec, ktorého manželka zomrela pred 1. januárom 2004, nebol mu priznaný vdovecký dôchodok podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004 alebo zanikol nárok na taký vdovecký dôchodok pred 1. augustom 2006 a ku dňu smrti manželky, najneskôr do uplynutia troch rokov od smrti manželky, dovŕšil dôchodkový vek alebo bol uznaný invalidným a táto invalidita trvá aj po 31. júli 2006 z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, má nárok na vdovecký dôchodok po manželke, ktorá

a) ku dňu smrti bola poberateľkou starobného dôchodku, pomerného starobného dôchodku, invalidného dôchodku, čiastočného invalidného dôchodku alebo dôchodku za výsluhu rokov,

b) ku dňu smrti splnila podmienky nároku na starobný dôchodok, pomerný starobný dôchodok alebo získala dobu zamestnania na nárok na invalidný dôchodok alebo dôchodok za výsluhu rokov, alebo

c) zomrela v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania.

Vdovec nemá nárok na vdovecký dôchodok podľa odseku 1, ak

a) má nárok na vdovecký výsluhový dôchodok alebo vdovecký dôchodok podľa osobitného predpisu, ²⁾

b) uzatvoril manželstvo alebo

c) na základe právoplatného rozhodnutia súdu spôsobil smrť manželky úmyselným trestným činom.

Nárok na vdovecký dôchodok podľa odseku 1 vzniká najskôr od 1. augusta 2006 a o nároku na tento dôchodok Sociálna poisťovňa rozhodne najneskôr do šiestich mesiacov od začatia konania.

Podľa § 21 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení, občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

a) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a) alebo najmenej 10 rokov v takom zamestnaní v uránových baniach,

b) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b), ak bol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d) a e),

c) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h),

d) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. i) až l), alebo

e) 60 rokov.

Podľa § 14 ods. 1, 2 a 4 zamestnania sú na účely dôchodkového zabezpečenia zaradené do 31. decembra 1999 podľa druhu vykonávaných prác do troch pracovných kategórií. Zamestnania I. a II. pracovnej kategórie sú uvedené v rezortných zoznamoch zamestnaní zaradených do I. a II. pracovnej kategórie vydaných pred 1. júnom 1992; do III. pracovnej kategórie patria zamestnania, ktoré nie sú zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie.

Podľa § 132 ods. 1 vojak z povolania má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

a) 55 rokov, ak vykonával najmenej 20 rokov službu zaradenú do I. kategórie funkcií,

b) 57 rokov, ak vykonával najmenej 20 rokov službu v ostatných prípadoch.

Podľa § 26 ods. 1 zákona č. 114/1998 Z. z. profesionálny vojak prepustený zo služobného pomeru má nárok na výsluhový dôchodok, ak vykonával službu (§ 47) najmenej 20 rokov.

V posudzovanej veci preskúvaným rozhodnutím odporkyňa zamietla žiadosť navrhovateľa o vdovecký dôchodok podľa § 293n zákona o sociálnom poistení, z dôvodu, že nedovŕšil dôchodkový vek 60 rokov, uvedený v § 21 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení. Krajský súd sa stotožnil s názorom odporkyne, že vzhľadom na fakt, že navrhovateľ poberal výsluhový dôchodok, pre priznanie ktorého nie je rozhodujúce dovŕšenie určitého veku, ale vykonávanie služby profesionálneho vojaka min. 20 rokov, táto skutočnosť nemá vplyv na rozhodovanie o nároku na vdovecký dôchodok. Krajský súd však opomenul tú skutočnosť, že § 21 zákona o sociálnom zabezpečení rozlišuje niekoľko vekových hraníc potrebných na splnenie podmienky dovŕšenia dôchodkového veku pre nárok na starobný dôchodok. Z vyššie

uvedených ustanovení vyplýva, že aj v prípade profesionálneho vojaka tento zákon poznal pojem dôchodkový vek a to 55 resp. 57 rokov, v závislosti od počtu odslúžených rokov v určitej funkcii. S touto otázkou sa však ani odporkyňa ani krajský súd v napadnutom rozsudku nevysporiadali, napriek tomu, že túto skutočnosť namietal navrhovateľ už v opravnom prostriedku proti rozhodnutiu odporkyne a bez akéhokoľvek odôvodnenia zotrvali na názore, že navrhovateľ nespĺnil podmienky pre priznanie vdoveckého dôchodku, nakoľko ku dňu smrti manželky, resp. najneskôr do troch rokov od tohto dňa, nedosiahol vek 60 rokov.

Z potvrdenia Vojenského útvaru v L. 27. januára 1999 č. 1485 o zamestnaní vyplýva, že navrhovateľovi sa započítava ako doba zamestnania ku dňu prepustenia zo služobného pomeru spolu 37 rokov a 6 mesiacov, z toho v I. pracovnej kategórii 20 rokov a 6 dní a v II. pracovnej kategórii 17 rokov, 5 mesiacov a 24 dní.

Z vyššie uvedeného § 132 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení, ktorý sa vzťahoval na sociálne zabezpečenie policajtov a vojakov do 30. júna 2002, t.j. aj na prípad navrhovateľa, vyplýva, že profesionálny vojak, ktorý vykonával najmenej 20 rokov službu zaradenú do I. kategórie funkcií a dosiahol vek aspoň 55 rokov, resp. ktorý vykonával najmenej 20 rokov službu v ostatných prípadoch a dosiahol vek 57 rokov, mal nárok na starobný dôchodok.

Z administratívneho spisu vyplýva, že navrhovateľovi bol priznaný výsluhový dôchodok od 1. februára 1999 za ukončených 37 rokov konania služby.

Manželka navrhovateľa zomrela 22. decembra 1997, pričom navrhovateľ dosiahol vek 55 rokov 30. augusta 1997 a vek 57 rokov 30. augusta 1999, t. j. v oboch prípadoch ku dňu smrti manželky, resp. do troch rokov od tohto dňa dôchodkový vek definovaný v zákone o sociálnom zabezpečení dosiahol.

Odvolačný súd vzhľadom na skutkové zistenia v danej veci súhlasí s argumentáciou krajského súdu, že pre posúdenie nároku navrhovateľa na výplatu vdoveckého dôchodku je právne bezvýznamné, že mu vznikol nárok na výsluhový dôchodok, lebo rozhodujúcou skutočnosťou pre posúdenie veci bolo zistenie, či navrhovateľ dovŕšil dôchodkový vek, avšak nesúhlasí s právnym záverom o tom, že navrhovateľ dôchodkový vek nedovŕšil.

Odvolací súd považoval námietky navrhovateľa za dôvodné a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie a postup odporkyne nie sú v súlade so zákonom.

Z dôvodu, že súd prvého stupňa odvolaniu navrhovateľa nevyhovel a rozhodnutie odporkyne potvrdil, postupoval odvolací súd podľa § 250ja ods. 3 OSP tak, že rozsudok Krajského súdu v Žiline zmenil, keďže neboli splnené podmienky na jeho zrušenie ani potvrdenie.

Vzhľadom na skutočnosť, že nie je úlohou súdov pri preskúvaní rozhodnutí správnych orgánov nahrádzať ich činnosť najmä pokiaľ ide o riadne zistenie skutkového stavu, zrušil odvolací súd napadnuté rozhodnutie odporkyne a vrátil jej vec na ďalšie konanie a rozhodnutie s tým, že v ďalšom konaní bude správny orgán viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, za účelom riadneho zistenia skutočného stavu doplní dokazovanie v naznačenom smere a vo veci opätovne rozhodne, pričom svoje rozhodnutie aj náležite odôvodní.

O trovách konania rozhodol súd podľa § 250k ods. 1 OSP a účastníkom ich náhradu nepriznal, nakoľko úspešnému navrhovateľovi v konaní žiadne trovy nevznikli.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. marca 2010

JUDr. Elena Závadská, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :
Mária Kráľová